

Raadsvoorstel

Zaaknummer	2242102
Portefeuillehouder	Mevrouw H.B. Boudewijnse, wethouder
Voorstel	Toekennen lening tranche 2 aan Warmtebedrijf Muiderberg ten bedrage van € 900.000,-

Aan de raad,

1. Beslispunten

Geen wensen en bedenkingen als bedoeld in artikel 169 lid 4 Gemeentewet kenbaar te maken op het voorgenomen besluit van het college om een lening van €900.000,- te verstrekken aan het Warmtebedrijf Muiderberg B.V. ten behoeve van de voorbereiding van een warmtenet in Muiderberg.

2. Inleiding

Om de doelstellingen van het klimaatakkoord en de eigen klimaatambities van de Gooise Meren te realiseren heeft het college op 3 november 2020 besloten om een lening van € 600.000 te verstrekken aan het Warmtebedrijf Muiderberg om de voorbereidende werkzaamheden voor de aanleg van een coöperatief warmtenet uit te voeren. De gemeenteraad heeft op 9 december 2020 besloten geen wensen en bedenkingen te hebben tegen dit besluit van het college. In het besluit van de Raad is tevens opgenomen dat de verstrekking van de 2e tranche, te weten een bedrag van € 900.000, kan worden vastgesteld op basis van bestuurlijke besluitvorming.

De kosten voor de gehele voorbereidende fase van het project zijn begroot op € 1,5 mln. Met het toekennen en uitbetalen van de eerste tranche á € 600.000 is de koppelkans in de Eikenlaan daadwerkelijk gerealiseerd en is een groot aantal werkzaamheden succesvol uitgevoerd zoals wordt toegelicht in 1.1. De tweede tranche van de lening á €900.000 is noodzakelijk om ook de overige werkzaamheden van de voorbereidende fase uit te voeren. Na afronding van alle voorbereidende werkzaamheden is het mogelijk om te bepalen of de realisatie van het warmtenet in Muiderberg haalbaar is en zal een zorgvuldig go/no-go-besluit worden genomen alvorens bij een 'go' wordt overgegaan naar de realisatiefase.

Tijdens het opstellen van de leenovereenkomst voor de €600.000,- is er aanvullend onderzoek gedaan naar de vraag of de verstrekte lening mogelijk de regels van ongeoorloofde staatsteun zou overtreden. Hierbij zijn meerdere scenario's naar voren gekomen, waarbij voor de eerste tranche op basis van extern juridisch advies in eerste instantie is gekozen voor een traject 'het betreft geen staatsteun'. Deze route is toegelicht in de Raadsmededeling van 2 april jl., maar heeft onverhoopt de toetsing bij BZK niet doorstaan. Op basis van aanvullend juridisch advies is besloten om voor beide tranches het uitgangspunt te hanteren dat er sprake is van geoorloofde staatsteun op grond van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV).

In opvolging van de eerste tranche wordt deze tranche verstrekt in afwijking van het Treasury Statuut en tegen een lager dan marktconform rentepercentage van 2,5%.

Met de middelen uit de eerste tranche is de koppelkans in de Eikenlaan gerealiseerd. Uit de evaluatie van de Eikenlaan is gebleken dat de gezamenlijk aanpak succesvol is. Het benutten van de koppelkans heeft enerzijds besparingen opgeleverd en heeft anderzijds ook voor aanzienlijke onvoorziene kosten voor de gemeente gezorgd. Desalniettemin blijft de gezamenlijke aanpak de aanpak met de laagste maatschappelijke kosten. De extra kosten die de gemeente maakt voor het

realiseren van het warmtenet dienen verdisconteerd te worden in de businesscase van het Warmtebedrijf Muiderberg. De komende maanden worden de oplossingsrichtingen hiervoor in samenwerking met het Warmtebedrijf Muiderberg verder uitgewerkt.

3. Beoogd effect

De ruim 1500 woningen van Muiderberg aardgasvrij maken en daarmee een belangrijke stap zetten in de richting van het einddoel om in 2050 als Gooise Meren energieneutraal te zijn.

4. Argumenten en onderbouwing

1.1. Met de verstrekking van de eerste tranche á €600.000 is een groot aantal werkzaamheden succesvol uitgevoerd waardoor het project gecontroleerd vorm krijgt.

Deze werkzaamheden zijn o.a.:

- Realisatie van koppelkansen Eikenlaan; eerste buis gelegd op 12 april jl.;
- Aanleg van leidingen tot aan de gevel; Van de 34 Eikenlaan bewoners doet 91% mee met aanleg van de warmteleiding tot aan de voordeur. Deze aanleg van leidingen gaat in 2 fasen; fase 1 wordt aangelegd vanaf de Eikenlaan via de voortuin. Voor 13 woningen wordt de aansluiting tot aan de gevel via de achterkant aangelegd. Deze aanleg wordt gecombineerd met werkzaamheden vanuit het Van der Helstpark. Van de Eikenlaanbewoners doet 92% mee met het afkoppelen van het regenwater;
- Lancering en uitvoering communicatiecampagne;
- Realiseren participatieproces: één-op-één gesprekken van energiecoaches van Wattnu met Eikenlaanbewoners, deelname van bewoners aan de projectorganisatie en oprichting van een klankbordgroep met bewoners;
- Opzetten van digitale verslaglegging van de eerste intake bij bewoners van overige wijken
- Inrichten van systeem voor woningopnames;
- Opstellen en toetsing kostenvoorstel voor bewoners voor aansluiting op het warmtenet;
- Opstellen en toetsing voorstel richting financiers voor externe financiering;
- Gesprekken met externe financiers, naar verwachting leidend tot een voorwaardelijk financieringsaanbod in de zomer van 2021;
- Uitvoering onderzoek naar potentiële locaties voor pomphuis en WKO;
- Begeleiding aanleg Eikenlaan.

Naar aanleiding van de dialoog met de Raad op 9 december 2020 zijn aanvullende werkzaamheden uitgevoerd

- Uitvoering risicoanalyse door een onafhankelijk bureau en inrichting van het risicomanagement in de projectorganisatie;
- Externe review op de businesscase waarna de bevindingen zijn opgenomen in de businesscase;
- Opzetten expertboard;
- Voorbereiding toetreding gemeente aan NAT-netwerk.

Met eerdere subsidies vanuit de provincie Noord-Holland zijn de onderstaande werkzaamheden reeds uitgevoerd:

- Voorbereidingen getroffen voor aanvraag subsidies DEI+ en PAW 3^e ronde;
- Opzetten en uitwerken communicatie strategie;
- Inrichting participatieproces;
- Uitvoering projectmanagement.

1.2. Om te kunnen komen tot een definitieve besluitvorming voor de volgende fase is het van belang om alle werkzaamheden van de voorbereidende fase uit te voeren.

Om tot zorgvuldige besluitvorming te komen dienen de onderstaande werkzaamheden uitgevoerd te worden. Door toekenning van de tweede tranche á €900.000,- worden deze werkzaamheden mogelijk gemaakt.

- Verdere invulling en uitvoering participatieaanpak en communicatiestrategie, waarbij naast de bewoners ook andere gebruikers als doelgroep en de stakeholders worden opgenomen;
- Uitvoeren van een marktconsultatie en inkoopstrategie voor ontwerp, realisatie, onderhoud en exploitatie van de installaties en het warmtenet;
- Opstellen voorlopig technisch ontwerp voor geheel Muiderberg;
- Aanvragen subsidies (DEI+, SDE++, PAW 3^e ronde);
- Verkrijgen diverse vergunningen, o.a. omgevingsvergunning (Gooise Meren) en bronvergunning (Rijkswaterstaat);
- Verkrijgen van financiering vreemd vermogen van banken en verdere uitwerking van gewenste garantstelling door banken
- Opstellen samenwerkingsovereenkomst tussen Warmtebedrijf Muiderberg, strategische partners en de gemeente;
- Uitvoering leveranciersselectie voor detailontwerp, realisatie, onderhoud en exploitatie van de installaties op basis van de vastgestelde inkoopstrategie;
- Uitvoering projectmanagement, waaronder o.a. het verder vormgeven van de go/no go-besluitvorming;

1.3. Aanpak met de laagst mogelijke maatschappelijke kosten

De evaluatie van de Eikenlaan bevestigt dat het benutten van de koppelkans het realiseren van een warmtenet mogelijk maakt tegen de laagste mogelijke maatschappelijke kosten doordat wordt voorkomen dat werkzaamheden dubbel worden uitgevoerd. Om te kunnen blijven aansluiten bij de rioolplanning Muiderberg is het noodzakelijk dat het Warmtebedrijf Muiderberg de overige voorbereidende werkzaamheden zoals genoemd in 1.2 kan uitvoeren.

1.4. Aanpak van onderaf met draagvlak

In de gezamenlijke aanpak is het Warmtebedrijf Muiderberg, dat bottom-up ontstaan is, beter in staat om grote groepen vrijwilligers te mobiliseren, een één-op-één aanpak met bewoners vorm te geven en lokale ZZP'ers tegen een maatschappelijk tarief te verbinden aan het project. Hierdoor wordt meer draagvlak onder de bewoners gecreëerd, wat de kans van slagen van dit project aanzienlijk vergroot. Tevens draagt de gezamenlijke aanpak bij aan de klimaatdoelstelling om te streven naar 50% lokaal eigendom bij grootschalige opwek van hernieuwbare elektriciteit.

1.5 Lening als geoorloofde staatsteun

Om in aanmerking te komen voor vrijstelling op basis van de AGVV dient de verleende steun bij te dragen aan specifieke CO₂-besparingsdoelstellingen. Er zijn aanvullende berekeningen gemaakt om aan te tonen dat het warmtenet Muiderberg aan deze doelstellingen voldoet. Door te voldoen aan deze criteria kan de lening als geoorloofde steun worden verstrekt.

Door middel van een kennisgeving wordt de lening gemeld bij de Europese Commissie (EC). De beoordeling van AGVV-kennisgevingen vindt steekproefsgewijs plaats. Op het moment dat de casus Muiderberg in de steekproef valt, dient het beschikbare dossier te worden aangeleverd. Indien de EC op basis van de gemaakte berekeningen de steun toch als niet geoorloofd zou beoordelen, dient de lening te worden terugbetaald. Hierbij is géén aanvullende boeteclausule van toepassing. De termijn waarop de steekproef kan plaatsvinden is onbekend, mede omdat de focus van de EC op dit moment de Coronasteunpakketten betreft.

5. Houd rekening met en onderbouwing

1.1. *De lening wordt verstrekt in afwijking van gemeentelijk beleid*

In navolging van het eerste deel van de lening wordt ook de tweede tranche verstrekt in afwijking van het Treasury Statuut, omdat er niet wordt voldaan aan de vereisten van kredietwaardigheid (Warmtebedrijf is een startende onderneming zonder kredietwaardigheid) en er geen zekerheid wordt gesteld (er worden met de middelen uit de tweede tranche geen aanvullende buizen gelegd). Het is vanuit juridisch oogpunt lastig te bepalen of er wordt voldaan aan het criterium van afbakening in gemeentelijk beleid. Er is nog geen vastgesteld beleid met betrekking tot de energietransitie, aangezien de Transitie Visie Warmte (TVW) naar verwachting pas einde van dit jaar wordt vastgesteld. Vanuit juridisch oogpunt is het advies om de tweede tranche te verstrekken derhalve negatief.

In het besluitvormingsproces Transitie Visie Warmte is op 21 april jl. door de Raad wel reeds de Kadernotitie Transitie Visie Warmte (TVW) vastgesteld. In deze notitie wordt de ambitie uitgesproken om vóór 2030 met twee wijkuitvoeringsplannen aan de slag te gaan, waarbij de wens is dat Muiderberg er hiervan één is. De gemeente vervult hierbij een gecombineerde rol van integrale en procesregisseur. Als procesregisseur werkt Gooise Meren samen met inwonersinitiatieven en partners zoals energiecoöperatie Wattnu. Als integrale regisseur streeft Gooise Meren ernaar om opgaven in de openbare ruimte slim te combineren om zo efficiënt en effectief deze transitie te doorlopen. In beide rollen is veel oog voor het belang van inwoners en andere eindgebruikers, waarbij de procesregisseur zich vooral richt op de actieve, participerende inwoner, terwijl de integrale regisseur alles in het werk stelt om alle inwoners zoveel mogelijk te ontlasten en op die manier draagvlak te creëren. De aanpak in Muiderberg is geheel conform deze gewenste invulling.

1.2. *Risico lening vergelijkbaar met uitvoering in eigen beheer*

Indien het om weloverwogen redenen niet verantwoord blijkt om dit project verder te realiseren en het project na de voorbereidende fase wordt stopgezet, kan de lening a 1,5 mln. niet worden terugbetaald en is deze daarmee een investering geworden in de uitvoering van de Transitievisie Warmte (TVW). Naast het reeds aangelegde deel van het warmtenet in de Eikenlaan, zijn de kennis en ervaring die dit project oplevert van grote waarde voor de gemeente voor de verdere realisatie van de TVW.

Het investeringsrisico is gelijk aan het risico dat de gemeente zou lopen indien zij zelf de voorbereidende fase voor de aanleg van een warmtenet zou uitvoeren. Als de gemeente de voorbereidende fase echter zelf uitvoert, zal zij gebonden zijn aan aanbestedingsregels wat het project nog complexer zal maken met consequenties voor planning en kosten.

1.3. Verlenen van financiële steun is maatschappelijk gewenst

In de afronding van de leenovereenkomst van de eerste tranche is besloten om, in lijn met de BNG-denkwijze en gebruikmakend van de ruimte die het Treasury Statuut hiervoor biedt, de lening te verstrekking tegen een lager dan marktconform rentepercentage van 2,5%. Dezelfde lijn wordt gevolgd voor tranche 2. Vanuit juridische oogpunt zijn er echter onvoldoende redenen om af te wijken van een marktconform rentepercentage.

Bij voorgaande gemeentelijke leningen aan andere entiteiten is een marktconform (commercieel) rentetarief gehanteerd. Daarmee is het hanteren van een marktconform rentetarief bestendig beleid, ook al is hierover niets vastgelegd in het statuut. Om af te kunnen wijken van bestendig beleid moet daarvoor een goede reden zijn. Die reden is bij voorkeur heel specifiek voor dat ene geval, zodat er weinig of geen risico op precedentwerking is voor andere leningen. Vanuit juridisch oogpunt is het Warmtebedrijf Muiderberg geen specifieke situatie. De overweging dat het aanleggen van een warmtenet gezien kan worden als een publieke taak is vanuit juridisch oogpunt een reden om de lening te kunnen verstrekken, maar geen argument om een niet-marktconform rentepercentage toe te passen. Gezien het verhoogde risico van deze lening is daarnaast aannemelijk dat een marktconform rentepercentage voor dit project een hoger dan gebruikelijke risicotoeslag zal bevatten.

In Artikel 2 lid 1 van de memo van toelichting van het Treasury Statuut wordt aangegeven dat het verlenen van financiële steun aan instellingen vanuit maatschappelijk oogpunt gewenst kan zijn indien er sprake is van een publieke taak, maar hier tegenover staan financiële risico's die met het verstrekken van geldleningen en garanties gemoeid zijn. Van geval tot geval moet bepaald worden of de verstrekking in verhouding staat tot de risico's. Verlenen van financiële steun is namelijk geen kerntaak van de gemeente, waardoor wordt gepleit om te kiezen voor het beleidsuitgangspunt "nee, tenzij".

In het kader van de grote maatschappelijke opgaaft die er ligt, de mogelijkheid om de situatie van geval tot geval te kunnen bekijken, de bijdrage van dit initiatief aan de invulling van een publieke taak en de denkwijze van de BNG, is besloten om het realiseren van het warmtenet te faciliteren met een lager dan marktconform rentepercentage. De redenering dat er in het verleden niet eerder lager dan marktconform is uitgeleend, is hierbij ondergeschikt gemaakt aan het algemeen belang van de maatschappelijke opgaaft. Door zorgvuldige verslaglegging van de argumentatie wordt het risico van precedentwerking verkleind.

1.4. Externe risico analyse toegepast

Na eerdere besluitvorming over de eerste tranche en op verzoek van uw Raad is er een zeer gedetailleerde externe risicoanalyse opgesteld, is het restrisico opgenomen in het projectbudget en is risicomanagement als activiteit belegd in het project. Hiermee zijn de risico's niet weggenomen, maar worden deze wel zorgvuldig gemanaged. Door de interne financiële organisatie goed te borgen in de stuurgroep, blijft er controle op de financiële verantwoording van het project.

1.5. Garantstelling gemeente noodzakelijk voor voortgang

Voor het verkrijgen van middelen van externe financiers is een garantstelling van de gemeente nodig. Onderdeel van de werkzaamheden onder tranche 2 is het in samenwerking met banken en de gemeente verder uitwerken van deze garantstelling, en het daarbij behorende

staatsteunscenario verder uitwerken. Overeenstemming over de garantstelling zal onderdeel zijn van interne besluitvorming. Het voorstel voor garantstelling wordt aan uw Raad voorgelegd.

6. Duurzaamheid

Het project in Muiderberg draagt in hoge mate bij aan de gemeentelijke CO₂-besparingsdoelstellingen. Door het gehele dorp Muiderberg aan te sluiten op het coöperatieve warmtenet is dit project niet alleen duurzaam vanuit klimaat oogpunt, maar ook gezien vanuit sociale cohesie en burgerparticipatie.

7. Financiële onderbouwing

Tranche 2 a € 900.000 is in hoofdlijnen bedoeld voor:

Lening Gemeente 1e tranche + subsidie (situatie 30 april 2021)	Subsidie Provincie NH	Co - financiering gemeente GM voor subsidie Provincie NH	Lening 1e tranche	Lening 2e tranche
Projectmanagement, vergunningen, risicomanagement	€ 105.000,-		€ 14.896,-	€ 100.000,-
Leveranciersselectie Eikenlaan	€ 33.600,-		€ 40.800,-	€ -
Techniek (oa detailontwerp vd Helstpark e.o. en Buitendijke)		€ 70.000,-	€ 57.410,-	€ 67.840,-
Aanleg Eikenlaan			€ 287.500,-	€ -
Business Case; Financiering en Subsidies			€ 142.526,-	€ 218.700,-
Marktconsultatie/Sourcing/Commercial				€ 94.000,00
Organisatie en juridische zaken				€ 85.000,00
Participatie en Communicatie:			€ 56.868,00	€ 151.200,00
Onvoorzien				€ 183.259,80
Subtotaal	€ 138.600,-	€ 70.000,00	€ 600.000,00	€ 900.000,00
Totaal				€ 1.708.600,00

Om de interne projectorganisatie te versterken zijn de benodigde extra middelen voor het komend jaar:

- €50.000 projectleider energietransitie
- €40.000 externe advisering

Deze middelen zijn niet beschikbaar in het bestaande budget en zullen moeten worden meegenomen in het tweede voortgangsverslag.

De evaluatie van de Eikenlaan heeft een eerste inzicht in kosten voor de gemeente opgeleverd. Deze bevindingen vragen de komende periode nadere uitwerking en afstemming om een goed beeld te krijgen van de aard en de hoogte van deze kosten. Bij het bepalen van het oplossingsrichtingen is het uitgangspunt dat de extra kosten die de gemeente maakt bij het benutten van de koppelkansen, worden verdisconteerd in de businesscase van het Warmtebedrijf Muiderberg.

8. Communicatie en participatie

Voor het gehele project is het aspect van communicatie en participatie cruciaal. Draagvlak bij bewoners is niet alleen één van de belangrijke succesfactoren bij dit project, maar ook het fundament waarop het warmtenet wordt gerealiseerd. Vanaf de start is gekozen voor een één-op-één aanpak voor en door bewoners. De Muiderbergse energiecoaches hebben op de Eikenlaan alle bewoners succesvol ondersteund in de besluitvorming om de warmtebuizen aan te leggen tot aan de gevel. Bij de lancering van de campagne 'Warmtenet Muiderberg. Duurzame warmte, samen goed geregeld!' zijn 25 vrijwilligers alle woningen langsgegaan om bewoners persoonlijk van een flyer en informatie te voorzien en om vragen van bewoners op te halen. Voor cruciale informatie die alle bewoners aangaat, zal deze aanpak herhaald worden.

Het Van der Helstpark e.o. is naar verwachting de volgende wijk. Het team van energiecoaches gaat de komende maanden al deze woningen langs voor een eerste kennismaking en eerste inventarisatie. Deze eerste kennismaking heeft als belangrijkdoel om zorgen & bedenkingen bij bewoners op te halen en te vernemen hoe bewoners tegen dit project aankijken. Deze één-op-één aanpak borduurt voort op de geleerde lessen van de aanpak in de Eikenlaan. De verslaglegging van deze eerste ronde is op basis van de ervaringen bij de Eikenlaan geheel gedigitaliseerd. Zodra duidelijk is of het gehele project doorgaat naar de realisatiefase worden de bewoners allemaal opnieuw benaderd voor een woningopname en een stappenplan op maat.

In de projectorganisatie zijn zzp'ers uit Muiderberg aangehaakt, er is een klankboardgroep opgericht met bewoners en er zijn lokale deskundigen aangesloten bij specifieke werkgroepen en het expertboard.

Er is een informatieve website beschikbaar, via een sociale mediacampagne worden bewoners zeer frequent op de hoogte gehouden van ontwikkelingen en vrijwilligers staan regelmatig met een informatiestand bij de Spar in het dorp om met bewoners in gesprek te gaan over zorgen en vragen die er leven. Er zijn nieuwe activiteiten in ontwikkeling om de komende periode de bewoners blijvend te betrekken.

De overige gebruikers (anders dan bewoners) worden in het traject van de tweede tranche toegevoegd aan de communicatie & participatieaanpak.

Uw Raad is geïnformeerd over de ontwikkelingen van het Warmtebedrijf Muiderberg tijdens de thema-avond op 14 april jl. Doordat het vraagstuk aangaande de staatsteun de besluitvorming rondom de tweede tranche heeft vertraagd, zal uw Raad in september opnieuw worden geïnformeerd over de voortgang en besluitvorming aangaande dit project.

9. Uitvoering / tijdpad / evaluatie

In een gezamenlijke werksessie op 14 juni jl. van gemeente en Warmtebedrijf Muiderberg is besloten dat de realisatie van het warmtenet in lijn wordt gebracht met de rioolplanning in PN2022. Dit betekent dat de realisatie van het aquathermieproject een jaar naar achteren verschuift en er onderzocht wordt of de wijk Buitendijke gelijk met Van der Helstpark e.o. kan worden gerealiseerd in 2023. De levering van warmte zou dan vanaf april 2024 van start kunnen gaan.

Het wensen & bedenkingentraject met uw Raad zal niet meer voor de zomer plaatsvinden. Het go/no go-moment verschuift naar alle waarschijnlijkheid naar het einde van dit jaar.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Gooise Meren,

drs. E.M. Voorhorst,
Gemeentesecretaris

drs. H.M.W. ter Heegde,
Burgemeester

De Raad Gooise Meren

Gelezen het voorstel 'Toekennen lening tranche 2 aan Warmtebedrijf Muiderberg ten bedrage van € 900.000,-' met zaaknummer 2242102 van het college van burgemeester en wethouders,

Besluit

Geen wensen en bedenkingen als bedoeld in artikel 169 lid 4 Gemeentewet kenbaar te maken op het voorgenomen besluit van het college om, en lening van €900.000,- te verstrekken aan het Warmtebedrijf Muiderberg B.V. ten behoeve van de voorbereiding van een warmtenet in Muiderberg.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van de gemeente Gooise Meren, gehouden op *(datum wordt ingevuld door de griffie)*

De griffier

De voorzitter

mevrouw drs. M.G. Knibbe

drs. H.M.W. ter Heegde